

หัวข้อวิจัย การศึกษางานเขียนด้านบทเพลงพื้นบ้านภาคอีสาน : ศึกษากรณีนายบุญนาค พินิจพล
ครูภูมิปัญญาไทยด้านวรรณกรรม

ชื่อผู้วิจัย สุทธิระพงษ์ พินิจพล

คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

ครูบุญนาค พินิจพล มีความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษาและวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง ด้วยภาษาถิ่นอีสานที่คงงามสละสลวย โดยเฉพาะร้อยกรองประเภทกลอนลำมีทั้งกลอนประเภทลำสั้นและลำยาว สามารถนำเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเขียนเป็นกลอนลำได้อย่างไพเราะและคงมีเนื้อหาคำสอนไว้ทุกประการ นอกจากนี้ได้ร้อยกรองประเภทกลอนสรภัญญ์ทำนองอีสานได้อย่างลึกซึ้งไพเราะ เช่น กลอนสังขาร ไม่เที่ยง กลอนบุญคุณพ่อแม่ กลอนของดีเมืองไทย เป็นต้น

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสภาพสังคมอีสานจากวรรณกรรมพื้นบ้านของครูบุญนาค พินิจพล ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 5 ในด้าน ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสุขอนามัย ด้านการดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

1. ภาพสะท้อนทางด้านประวัติศาสตร์ ครูบุญนาค พินิจพล ได้ใช้วรรณกรรมอีสานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดเกียรติประวัติ ความกล้าหาญเหล่านั้นไว้ ดังจะแบ่งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ด้าน คือ เนื้อหาที่สะท้อนภาพทางด้านประวัติศาสตร์ของชาติไทย เนื้อหาที่สะท้อนภาพการสร้างวีรกรรมของพระมหากษัตริย์ในการกอบกู้เอกราช เนื้อหาที่สะท้อนภาพการสร้างวีรกรรมของชาวบ้านในการต่อสู้เพื่อปกป้องประเทศ และเนื้อหาที่สะท้อนภาพทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

2. ภาพสะท้อนทางด้านการเมืองการปกครอง จากเนื้อหาในวรรณกรรมของครูบุญนาค พินิจพล สะท้อนให้เห็นภาพทางการเมืองการปกครองว่า ในสังคมอีสานโบราณยึดหลักการปกครองยึดถือสองครองสืบสืบเป็นหลัก ภายหลังจึงทำการปกครองตามระบบประชาธิปไตย ปรากฏลักษณะการปกครอง ดังนี้ ปกครองโดยยึดหลักทศพิธราชธรรม ผู้รู้ได้กล่าวไว้ว่าทศพิธราชธรรม 10 ประการ

3. ภาพสะท้อนทางด้านสาธารณสุข สุขอนามัย ภาคอีสานมีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ และยังมีประสบปัญหาด้านสุขอนามัยเนื่องจากนิสัยการกินอยู่หลับนอนที่เรียบง่าย ในที่สุดจึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บที่ตามมา โรคที่สำคัญโดยเฉพาะโรคระบาดมีปัญหามากที่สุด คือ โรคพยาธิใบไม้ในตับ โรคเอดส์ นอกจากนี้ยังมีโรคที่ระบาดตามฤดูกาล เช่น โรคแลปโตสไปโรซิส (โรคลีหู่) โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก เป็นต้น

4. ภาพสะท้อนทางการดำเนินชีวิต การดำเนินชีวิตของชาวอีสานส่วนใหญ่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ใกล้เคียงธรรมชาติ พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ มีลักษณะเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การทำนา ซึ่งต้องอาศัยธรรมชาติคือน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก ดังนั้นเนื้อหาผญาจึงเป็นเรื่องราวของชาวนาเป็นพื้น โดยสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตที่เรียบง่าย

5. ภาพสะท้อนทางด้านเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นสถานะของสังคมได้อีกทาง เนื่องจากชาวอีสานเป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นลักษณะการผลิตเองใช้เอง ส่วนใหญ่ชาวอีสานจะผลิตเพื่อใช้ในการครองชีพเป็นหลัก ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจของไทยได้เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ระบบเศรษฐกิจของชาวอีสานส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นสังคมแบบเกษตรกรรมเป็นหลัก

6. ภาพสะท้อนทางการศึกษา การศึกษาถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของชีวิต สามารถพัฒนาบุคคล สังคม และประเทศชาติให้เกิดความเจริญได้เป็นอย่างดี อดีตแหล่งความรู้ที่สำคัญคือวัด ดังนั้นผู้ที่มีโอกาสได้เรียนเขียนอ่านส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ชาย ครูบุญนาค พิณิจพล ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้นำเอาความรู้ที่ได้จากการบวชเรียนมาแต่งเป็นผญา ซึ่งเป็นวรรณกรรมอีสานอีกประเภทหนึ่ง เพื่อเป็นกรถ่ายทอดเกี่ยวกับความรู้และเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้คนทั่วไปได้ศึกษาและนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

7. ด้านศาสนาและความเชื่อ เนื้อหาในวรรณกรรมของนายบุญนาค พิณิจพล ได้กล่าวถึงเรื่องการทำบุญให้ทานซึ่งเป็นหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่ชาวอีสานได้ถือปฏิบัติมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลแล้ว ซึ่งเป็นการทำบุญโดยไม่มีเลือกวัน หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมของนายบุญนาค พิณิจพล พอดีจะจำแนกเนื้อหาในเรื่องศาสนาของชาวอีสาน คือ ความสำคัญของศาสนา พุทธประวัติ นิทานที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ และการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน

Title An Investigation of Written Work on Isan Classical Music: a Case Study of Boonnak Pinidpon, a Literary Thai Wisdom Teacher

Researcher Sutheerapong Pinidpon

Faculty Faculty of Humanities and Social Sciences

Institute Rajabhat Maha Sarakham University

Year of Study 2006

Abstract

Boonnak Pinidpon is skillful in creating a work on language and also literature in forms of prose and poetry. Owing to his beautifulness and well-arrangement of Isan dialect especially words of songs or “Klonlam” which appears in both short and long verse, he can also apply Buddhist religious teaching to his beautiful composition and maintains the original content of the teaching. In addition, he has composed a deeply-felt verse in a particular mode of reciting religion composition of Isan rhythm that includes verses writing about an uncertain body, a good turn of parents, good things in Thailand, and a lot more.

The analysis of the study reflects a reality of Isan society claimed in a local literary work of Boonnak Pinidpon, the 5th generation of Thai wisdom teacher, in aspect of history, politic, health care, way of life, economy, education, religion, as well as arts and culture as follows:

1. A Reflection on History

Boonnak Pinidpon uses various kinds of Isan literature to hand down historical credit and braveness. The related content can be divided into four types: The reflection on Thai history, heroic deeds of the king in bringing liberty to an independence of the country, heroic deeds of villagers in protecting the country, and relationship between Thailand and other countries.

2. A Reflection on Politic

The literary content also reflects political image in ancient Isan region that mainly adhered to the principles of ways to continue tradition called “Heed sib song klong sib see”. Later on, the principles were changed into democracy system appeared under “the ten virtues of the king”.

3. A Reflection on Public Health Care

Isan region contains so many populations which ranked 1st one in number and remains facing some health problems caused by their eating and sleeping habits. They finally get sick because of that. The main problematic infectious diseases are Opistorchiasis and AIDS. In addition, there are still some diseases infected in season such as Leptospirosis, Hemorrhagic fever, Bird flu, and so on.

4. A Reflection on Way of Life

Isan people’s ways of life are mostly plain, easy, and also closed and up to nature which are considered as agricultural societies. Main occupation of people there is doing rice farm which normally relies on the nature like rain. Thus, The content of “Paya” or Isan traditional verse is based on stories of farmers that reflect their easy ways of life.

5. A Reflection on Economy

Economy represents another way of social status. As an agricultural society, Isan region employs self-production and application pattern. People there usually make what they want for a living by themselves. Today, Thai economic system was

changed because of its economic and social development. However, the main pattern of economic system is still be an agricultural community.

6. A Reflection on Education

Education is a basis of life . It can improve people,societies, and countries for prosperity. In the past, temple is an important source of education, so men were mostly offered opportunities to study. Boonnak Pinidpon was one of those who was literated and took advantage of his ordainment to compose “Paya,”a kind of Isan traditional literature, in order to continue his knowledge and stories for others to learn and apply their ways of life.

7. A Reflection on Religion and Belief

The content written in Boonnak Pinidpon’s literary work refered to merit making ,a religious teaching of Buddhism which people make merit whenever they want. These principles have been adhered by Isan people since the Buddhist era. The content of religious teaching claimed in Boonnak Pinidpon’s work was devided as follows: importance of religion, History of Buddhism, Fables related to Buddhism, Monks, and behavior and manner of Buddhist.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY